

แนวทางในการลดความเป็นอาชญากรรมในคดีคดียาเสพติด ศึกษากรณีการนำโทษ

ปกครองมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกผู้เสพยาเสพติด

GUIDELINS FOR THE DECRIMINALIZATION IN DRUG CASE : CASE STUDY OF ADOPTING ADMINSTRATIVE SANCTIONS INSTEAD OF IMPRISONMENT SACTIONS FOR DRUG ADDICT

ศโรชา เชียงอม¹ และศิริโรจน์ รัฐประเสริฐ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (Tatar1128@hotmail.com)

² อาจารย์ประจำ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (siriroj.ra@gmail.com)

บทคัดย่อ

ในช่วงกว่า 40 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีน Amphetamine-Type Stimulants : ATS อย่างรุนแรง ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศไทยนั้นจะมุ่งเน้นในการใช้มาตรการปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด และกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงทั้งต่อผู้ค้าและผู้เสพ แต่อย่างไรก็ดี มาตรการดังกล่าวก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้หมดไปได้ อีกทั้งยังส่งผลทำให้มีนักโทษในคดียาเสพติดสิ้นเรือนจำ จึงนำไปสู่ประเด็นศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางในการลดความเป็นอาชญากรรมในคดีคดียาเสพติด ศึกษากรณีการนำโทษปกครองมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกผู้เสพยาเสพติด

จากการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มีบทลงโทษที่รุนแรงไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดของผู้เสพ ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและวัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญาเนื่องจากบทลงโทษจำคุกไม่สามารถป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้เสพยาเสพติดได้ และการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการบำบัดผู้เสพยาเสพติดในประเทศไทยยังไม่มีแบ่งแยกระหว่างผู้เสพยาเสพติดกับผู้ติดยาเสพติดที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาอย่างชัดเจน ทำให้ที่ผ่านมาจะมีการนำผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดทางการแพทย์ในลักษณะบังคับโดยไม่จำเป็น กล่าวคือ หากผู้เสพไม่ยอมปฏิบัติตามก็จะถูกส่งไปดำเนินคดีเพื่อรับโทษตามกฎหมายต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดของผู้เสพ โดยนำโทษทางปกครองมาใช้แทนที่โทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดฐานเสพ และตลอดจนการกระทำความผิดของผู้เสพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งถือเป็นความผิดเล็กน้อย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับพันธกรณีแห่งอนุสัญญาฯ และแนวคิดทฤษฎีกฎหมายอาญา อันเป็นการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและปัญหาความแออัดในเรือนจำ

คำสำคัญ: การนำโทษปกครองมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกผู้เสพยาเสพติด

ABSTRACT

Over the past 40 years, Thailand has experienced the spread of amphetamine, Amphetamine-Type Stimulants: ATS, which is a strong advocate of drug problem solving in Thailand, which focuses on the strict enforcement of narcotic drugs and imposed severe penalties on both traders and addicts. However, These measures

did not solve the problem of the epidemic of narcotics. It also resulted in more prisoners in drug cases being more excessive in the prisons. This leads to the study of crime reduction in drug cases, which study focuses on the application of administrative punishment to replace imprisonment for drug addict.

The research study concluded that the current Thai law on drugs that is currently being enforced on the criminal sanctions is not proportionate to the seriousness of the offender's offenses, which is inconsistent with the theory and purpose of criminal penalties due to imprisonment that still cannot prevent repetitive offenses of drug addicts. And the enforcement of the law on drug rehabilitation still has no clear distinction between drug users and drug addicts in Thailand. In the past, drug addicts will be introduced into the medical treatment process in a mandatory manner, if the abuser refuses to comply, then they will be sent to the prosecution. Therefore, the researcher proposed to reduce the crime in narcotics cases of drug users by applying administrative sanctions instead of imprisonment sanctions for the drug addicts. This also includes the offenses of other involved addicts, which is considered as minor offenses. This is to be consistent with the obligations and theories of criminal law. This is a solution to the problem of drug outbreak and congestion in prisons.

Keywords: Adopting Administrative Sanctions Instead of Imprisonment Sanctions for Drug Addict

1. บทนำ

ในช่วงตลอด 40 ปี ประเทศไทยต้องประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นแอมเฟตามีน หรือที่รู้จักในชื่อ “ยาบ้า”, เมทแอมเฟตามีน หรือที่รู้จักในชื่อ “ยาบ้า” และเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ หรือที่รู้จักในชื่อ “ยาไอซ์” อย่างไรก็ตาม ภายใต้อิทธิพลแนวคิด “ความไม่สามารถอดทนได้ต่อปัญหา ยาเสพติด” (Zero Tolerance) ที่มองว่ายาเสพติดเป็นพิษภัย มีอันตรายและส่งผลร้ายต่อสังคม จึงไม่ยอมรับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งของผู้ค้าและผู้เสพ ส่งผลทำให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนของประเทศไทย นั้นจะมุ่งเน้นการควบคุมโดยใช้มาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวด (Zero Tolerance) และการลงโทษอย่างรุนแรง (Punitive Approach) ทั้งต่อผู้ค้าและผู้เสพ ที่ผ่านมามีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนหลายครั้ง เพื่อเพิ่มความเข้มงวดของมาตรการปราบปรามและความรุนแรงของบทลงโทษ แต่อย่างไรก็ดี การใช้มาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวดและการลงโทษอย่างรุนแรงเกินความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษจำคุกผู้เสพ รวมทั้งการกระทำที่ถือเป็นความผิดเล็กน้อย เช่น การครอบครองยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยเป็นการส่วนตัว นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนดังกล่าวให้หมดสิ้นไปได้จริง อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดปัญหา “ผู้ต้องขังเด็ดขาดในคดียาเสพติด ล้นเรือนจำ” จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จึงนำไปสู่ประเด็นศึกษาวิจัยสารนิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางในการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติด ศึกษากรณีการนำโทษทางปกครองมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกผู้เสพยาเสพติด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีการกำหนดความผิด บทลงโทษ การลงโทษที่ได้สัดส่วน และการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดของผู้เสพ
- 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศด้านยาเสพติด กฎหมายในต่างประเทศ และกฎหมายในประเทศไทยเกี่ยวกับการลงโทษที่ได้สัดส่วน และการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดของผู้เสพ
- 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติด และตลอดจนการนำโทษทางปกครองมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกผู้เสพยาเสพติดในประเทศไทย

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการดำเนินการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) รวบรวมข้อมูลทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ตำรากฎหมาย ตำบทยุทธศาสตร์ บทความทางวิชาการ คำพิพากษาศาลฎีกา จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยสถาบันต่างๆ และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4. ผลการวิจัย

การแก้ไขปัญหาคriminalแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนอย่างรุนแรงที่มุ่งเน้นการควบคุมโดยใช้มาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวดและการลงโทษอย่างรุนแรง (Punitive Approach) ทั้งต่อผู้ค้าและผู้เสพ ภายใต้นโยบายความไม่อดทนต่อปัญหาเสพติด (Zero Tolerance) ไม่ว่าจะเป็นการใช้มาตรการลงโทษจำคุกในกรณีเสพติด การยกระดับให้ยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนมีฐานะเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ก็ดี รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15, 66 และ 67 เพื่อปรับลดปริมาณการครอบครองยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีน ทั้งในส่วนเกณฑ์ปริมาณการครอบครองที่ถือเป็นความผิดร้ายแรงที่เป็นเงื่อนไขในการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด และในส่วนเกณฑ์ปริมาณการครอบครองที่ใช้แบ่งแยกระหว่างความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตก็ดี ทั้งหมดล้วนส่งผลทำให้ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีนจะต้องได้รับโทษหนักเกินความเหมาะสมและจำเป็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและวัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญา เนื่องจากการลงโทษจำคุกไม่สามารถป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้เสพยาเสพติดได้ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับหลักสัดส่วนที่เหมาะสมและหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของผู้เสพ นั้นเป็นความผิดที่กฎหมายห้าม (mala prohibita) ที่ถือเป็นความผิดเล็กน้อย ในภาพรวมการนำโทษประหารชีวิตมาใช้ในคดียาเสพติดและการลงโทษจำคุกในกรณีผู้เสพยาจึงถือว่ารุนแรงเกินความจำเป็น ทั้ง ๆ ที่รัฐสามารถใช้มาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เช่น มาตรการบำบัดในกรณีผู้เสพ และมาตรการลงโทษจำคุกเพื่อกันผู้ค้าออกจากสังคมอย่างถาวร นอกจากนั้นการยกระดับให้ยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดชนิดร้ายแรงที่เทียบเท่าเฮโรอีน และการปรับลด

ปริมาณการครอบครองที่ไม่เหมาะสมกับพฤติการณ์ของการกระทำความผิดของผู้เสพและผู้ค้ารายย่อย/ใหญ่เพียงวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความรุนแรงของบทลงโทษ จึงถือว่ารุนแรงเกินความจำเป็นและไม่สมควรอย่างยิ่ง และตลอดจนไม่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะตามกฎหมายระหว่างประเทศด้านยาเสพติด และผลการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหาเสพติด (United Nations General Assembly Special Session: UNGASS, 2016) เนื่องจากอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านยาเสพติดทั้ง 3 ฉบับ ไม่ได้บังคับให้ประเทศภาคีจะต้องกำหนดให้การเสพยาเสพติดของผู้เสพเป็นความผิดอาญาที่มีโทษจำคุก แต่ในทางกลับกันได้แนะนำให้ประเทศภาคีนำมาตราการบำบัดรักษามาใช้ในกรณีของผู้เสพยาเสพติด และให้นำมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมมาใช้แทนที่การลงโทษในกรณีการครอบครอง ซื่อ หรือเพาะปลูกยาเสพติดเพื่อเสพเป็นการส่วนตัว และท้ายสุดนี้จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหาเสพติด (United Nations General Assembly Special Session: UNGASS, 2016) ที่ประชุมได้มีฉันทามติร่วมกันที่จะปรับเปลี่ยนทิศทางนโยบายยาเสพติดโลก โดยเน้นย้ำที่จะลดการใช้มาตรการทางกฎหมายที่รุนแรงเกินความจำเป็น และรณรงค์ให้ทุกประเทศเลิกใช้คำว่า “สงครามยาเสพติด” เนื่องจากจะเป็นการละเมิดสิทธิและการใช้ชีวิตของมนุษยชาติ จึงควรรำแนวทางการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดของผู้เสพมาใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่า กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มีบทลงโทษที่รุนแรงไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดของผู้เสพ ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและวัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญา เนื่องจากการลงโทษจำคุกไม่สามารถป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้เสพยาเสพติดได้ และการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการบำบัดผู้เสพยาเสพติดในประเทศไทยยังไม่มีกรอบแบ่งแยกระหว่างผู้เสพยาเสพติดกับผู้ติดยาเสพติดที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาอย่างชัดเจน ทำให้ที่ผ่านมามีการนำผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดทางการแพทย์ในลักษณะบังคับโดยไม่จำเป็น ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีแก้ไขกฎหมายยาเสพติดเพื่อการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดของผู้เสพ โดยให้นำมาตรการลงโทษทางปกครอง เช่น การปรับ, การบริการชุมชน และการเข้ารับการบำบัดมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกผู้เสพยาตามความเหมาะสมในทุกกรณี พร้อมทั้งให้มีระบบคัดกรองผู้ติดยาเสพติดที่ได้มาตรฐานสากลเพื่อนำบุคคลเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการบำบัด อย่างไรก็ดี ในการแก้ไขปัญหาค้าผู้เสพยาเสพติดนั้นควรรวมไปถึงการมียาเสพติดไว้ในครอบครองในปริมาณเล็กน้อยเพื่อเสพส่วนตัวด้วย เนื่องจากการครอบครองยาเสพติดถือเป็นพฤติการณ์ปกติในการกระทำความผิดของผู้เสพ จึงควรให้มีแก้ไขกฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์ปริมาณการครอบครองยาเสพติดให้เหมาะสมตามพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้เสพที่เป็นจริง เพื่อแบ่งแยกผู้เสพยาเสพติดที่ควรได้รับการบำบัดรักษาออกจากผู้ค้ายาเสพติดที่ต้องถูกลงโทษจำคุก อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเสพติดในประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. ยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท. เล่มที่ 9. เรื่องที่ 13.

สืบค้นจาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=9&chap=13&page=chap13.htm>. [31 มกราคม 2560].